

המאגר הלאומי לשעת מחנך

תוכנית עבודה תש"ף-תשפ"ב
לשכבות ז'-י"ב

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה והשתלמויות
מה"ד חמ"ד

"בכל דרכיך דעהו" (משלי ג', ו')

מסע לטיפוח זהות ציונית דתית

"אך בכל הדרכים מעולם לא אבדה לי דרכנו, וגם אם לפעמים סערו מסביב הרוחות..."
(יענקלה רוטבליט)

המאגר הלאומי לשעת מחנך

צירי שעת המחנך לכיתות ז'-י"ב

זהות ושייכות

מעורבות, שותפות ואחריות

הכיתה כקבוצה חברתית

מחויבות למדינת ישראל

אורח חיים דמוקרטי

מנהיגות

לקראת בגרות בעולם משתנה

המאגר הלאומי לשעת מחנך

בהלימה למטרות חזון החמ"ד

בין אדם לעצמו

בין אדם לאלוקיו

בין אדם לזולתו

בין אדם לעמו

בין אדם לארצו ולמדינתו

ציר: זהות ושייכות

אגף תכנים, תוכניות,
הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

זהות ושייכות

מי אני - ציוני-דתי

יחידת שיעור חינוך לכיתה י'

"תורה והמדינה היו
ויהיו בישראל גוף אחד
ומאוחד שאין בו פירוד,
כי כל אחד מהם מותנה
הוא בקיומו של חברו..."
(הרב בן-ציון מאיר חי עוזיאל)

המאגר הלאומי לשעת מחנך

שיעור 3

שיעור 2

שיעור 1

מטרות ושיקולים לבחירה

- לברר עם המשתתפים את אבני היסוד של הזהות הציונית דתית ולבחון את ביטויין בחייהם.
- להביא למודעות המשתתפים את מגוון הדעות המאפיין את הציונות הדתית.
- לעמוד על המתחים המובנים בתפיסת העולם הציונית דתית ולבחון את מקומם בחיי המשתתפים.

נושא היחידה: **מי אני - ציוני-דתי**
ציר: **זהות ושייכות**
יחידת שיעור חברה לכיתה י'

ידע

היחידה עוסקת בבירור הזהות הציונית דתית כחלק מבירור הזהות הישראלית בכלל והיא מיועדת לתוכנית "להיות אזרח" – לקראת קבלת תעודת זהות בכיתה י'.
[שיעור 1 – מזרחניק](#)
[שיעור 2 – בין קודש לחול](#)
[שיעור 3 – להיות ציוני דתי](#)

מיומנויות

קוגניטיביות - חשיבה יצירתית חשיבה ביקורתית, אוריינות שפתית ודיגיטלית
תוך אישיות - מודעות עצמית, הכוונה עצמית
בין אישיות - מודעות חברתית, התנהלות חברתית

ערכים

- אהבת דעת וחדוות למידה
- מחויבות לערכי מדינת ישראל כמדינה יהודית דמוקרטית
- כיבוד ערכי המורשת והתרבות במדינת ישראל
- כבוד האדם והמשפחה

מבוא למורה

פתיחה

גוף – מהלך

סיכום

המאגר הלאומי לשעת מחנך

מזרוחניק

שיעור 1

מי הוא "מזרוחניק"?
מהם המאפיינים שלו?

נציג את הסרטון [מזרוחניק \(אנדרדוס\)](#)
הסרטון מציג מאפיינים שונים של בני המגזר הציוני-דתי
בצורה הומוריסטית.

פתיחה

גוף –
מהלך

סיכום

שאלות לדיון

- אילו מאפיינים של המגזר הדתי לאומי באים לידי ביטוי בסרטון?
- אם הייתם צריכים לתאר אדם מהציונות הדתית למי שאינו מכיר את המגזר, באילו מאפיינים הייתם בוחרים? הסבירו.

המאגר הלאומי לשעת מחנך

מזרחניק

שיעור 1

תקציר: בשיעור זה נבחן את תפיסותיהם של התלמידים בנוגע למאפייניה של הציונות הדתית על ידי יצירת מפות חשיבה אישיות ומפת חשיבה קבוצתית.

1. יצירת מפת חשיבה אישית – **ציונות דתית בשבילי היא...**
באמצעות הכלי המקוון [coggle](#) (כך זה ייראה). (הסבר על [coggle](#))
אם אין אפשרות להשתמש בכלי הדיגיטלי, נחלק לתלמידים דפי A4 וכלי כתיבה בצבעים שונים וכל תלמיד ייצור את מפת החשיבה שלו.
2. יצירת מפה משותפת כיתתית על גבי הלוח הכיתתי על סמך המפות האישיות (יש לנסות לארגן את תשובות המשתתפים במפה הקבוצתית לפי אשכולות נושאים).
3. דיון במליאה על המפה הקבוצתית.

שאלות לדיון במליאה

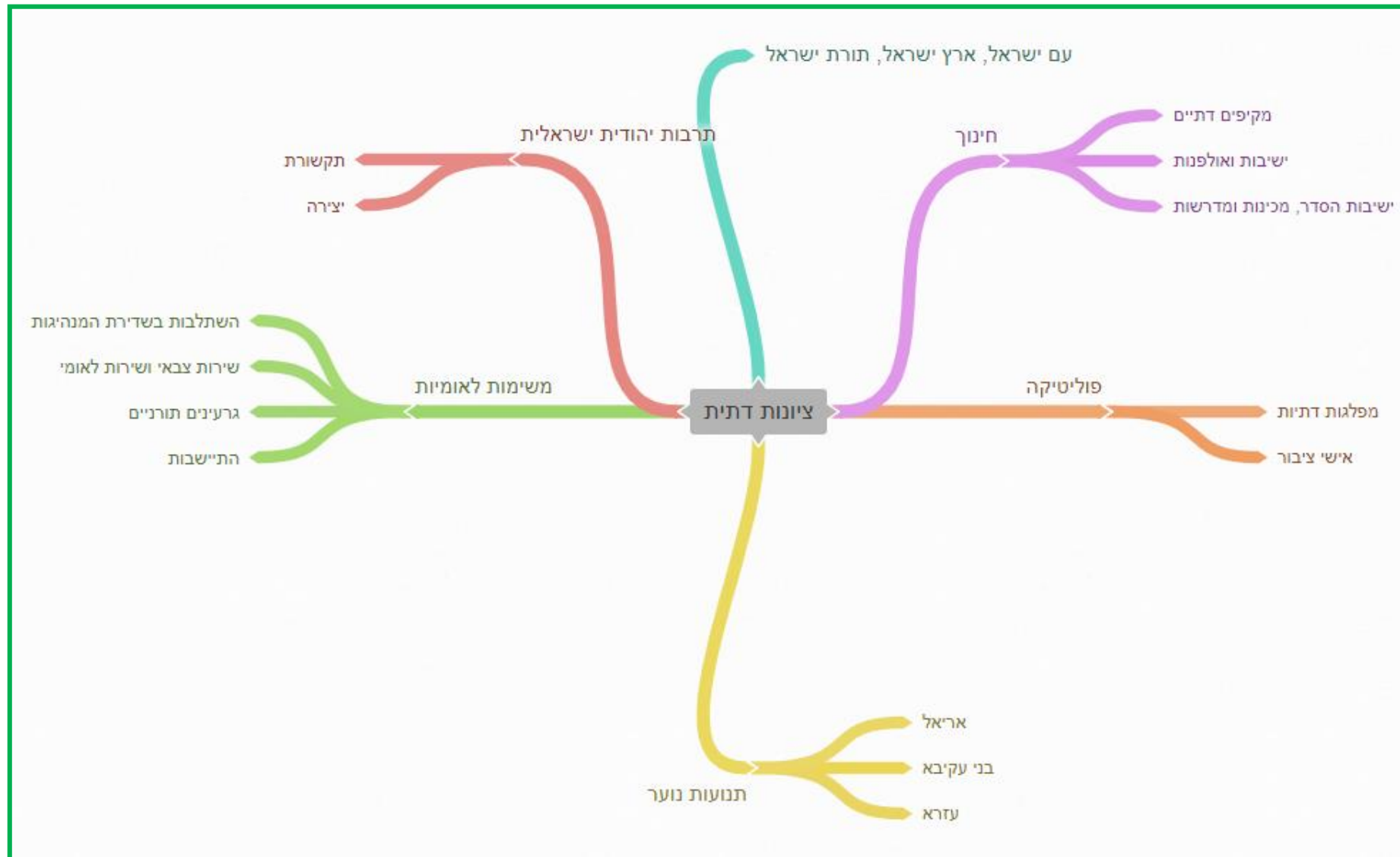
1. אילו מרכיבים הופיעו במפות של רוב המשתתפים? הסבירו מדוע.
2. אילו מרכיבים לא הופיעו כלל או הופיעו מעט? הסבירו מדוע.
3. לדעתכם, על אילו מרכיבים אי אפשר לוותר כשמייצרים מפת חשיבה של הציונות הדתית? נמקו.
4. האם אפשר לייצר מפה אחת שמייצגת את הציונות הדתית? האם יש חשיבות ליכולת לייצר מפה אחת משותפת? מה הרווח מכך? מה המחיר הכרוך בכך?

פתיחה

גוף –
מהלך

סיכום

המאגר הלאומי לשעת מחנך

מזרחניק

שיעור 1

סיכום

בשיעור זה דנו במאפייני הציונות הדתית. יצרנו מפות חשיבה אישיות ומפה קבוצתית. שאלנו אם אפשר לייצר מפה אחת שמייצגת את הציונות הדתית ככלל ומה החשיבות שביכולת לייצר מפה כזאת.

משימת סיכום

אפשרות 1: גלריית דמויות – כל משתתף יבחר בדמות שמייצגת בעיניו את הציונות הדתית ויציג אותה, מידע עליה ומידע על פועלה בקיר דיגיטלי משותף או בגלריה פיזית שתוקם בבית הספר.

אפשרות 2: ניגון ציוני דתי – כל משתתף יקיים ריאיון עם דמות משמעותית מעולם הציונות הדתית, על פי בחירת המשתתף. הריאיון יתייחס לדרך שבה הדמות מביאה את תפיסת העולם הציונית-דתית לידי ביטוי בחייה ובפועלה.

*מומלץ לקיים ערב שיא, בבית הספר או באופן מקוון, בהשתתפות הורים או דמויות מקהילת בית הספר המייצגות גוונים שונים בציונות הדתית.

פתיחה

גוף –
מהלך

סיכום

המאגר הלאומי לשעת מחנך

בין קודש לחול

שיעור 2

מה משמעות הביטוי "בין קודש לחול"?
מה הרלוונטיות שלו לחיינו כיחידים וכציבור ציוני-דתי?

נשמיע את השיר [בין קודש לחול](#) (אמיר דדון ושולי רנד)
([מילים](#))

פתיחה

גוף –
מהלך

סיכום

שאלות לדיון לאחר ההאזנה לשיר

1. בחרו במשפט מתוך השיר שאתם מתחברים אליו או מזדהים עימו. נמקו את בחירתכם.
2. תארו מצבים שבהם אתם, כיחידים או כחברה, מרגישים כחיים "בין קודש לחול". פרטו והסבירו.
3. לדעתכם, האם הציבור הציוני דתי חי בין קודש לחול? הסבירו.

המאגר הלאומי לשעת מחנך

בין קודש לחול

שיעור 2

אנשי המקף או הפוסחים על שתי הסעיפים?

תקציר: בשיעור זה נעמוד על תפיסת עולמו של המגזר הציוני-דתי ושל הפרטים שבו בנוגע ליחס שבין קודש לחול. כן נבחן אם העמדה הציונית-דתית בעניין זה מבטאת פשרה או אידיאל.

מהלך הפעילות: נערוך סקר בקרב התלמידים

שימוש במנטימטר – המנטימטר הוא כלי מקוון להפעלת תלמידים במהלך שיעור. **הסבר קצר** **ופשוט על שימוש במנטימטר.** נבחר באופציה של סקר ונבקש מכל תלמיד לבחור במידת ההסכמה שלו עם כל אחד משני המשפטים, לפי תפיסת עולמו: **כך זה ייראה בכיתה לאחר תשובות התלמידים.**

אם אין אפשרות לשימוש בכלי דיגיטלי, נניח על הרצפה שני שלטים גדולים ונבקש מכל תלמיד לעמוד ליד השלט שאיתו הוא מזדהה.

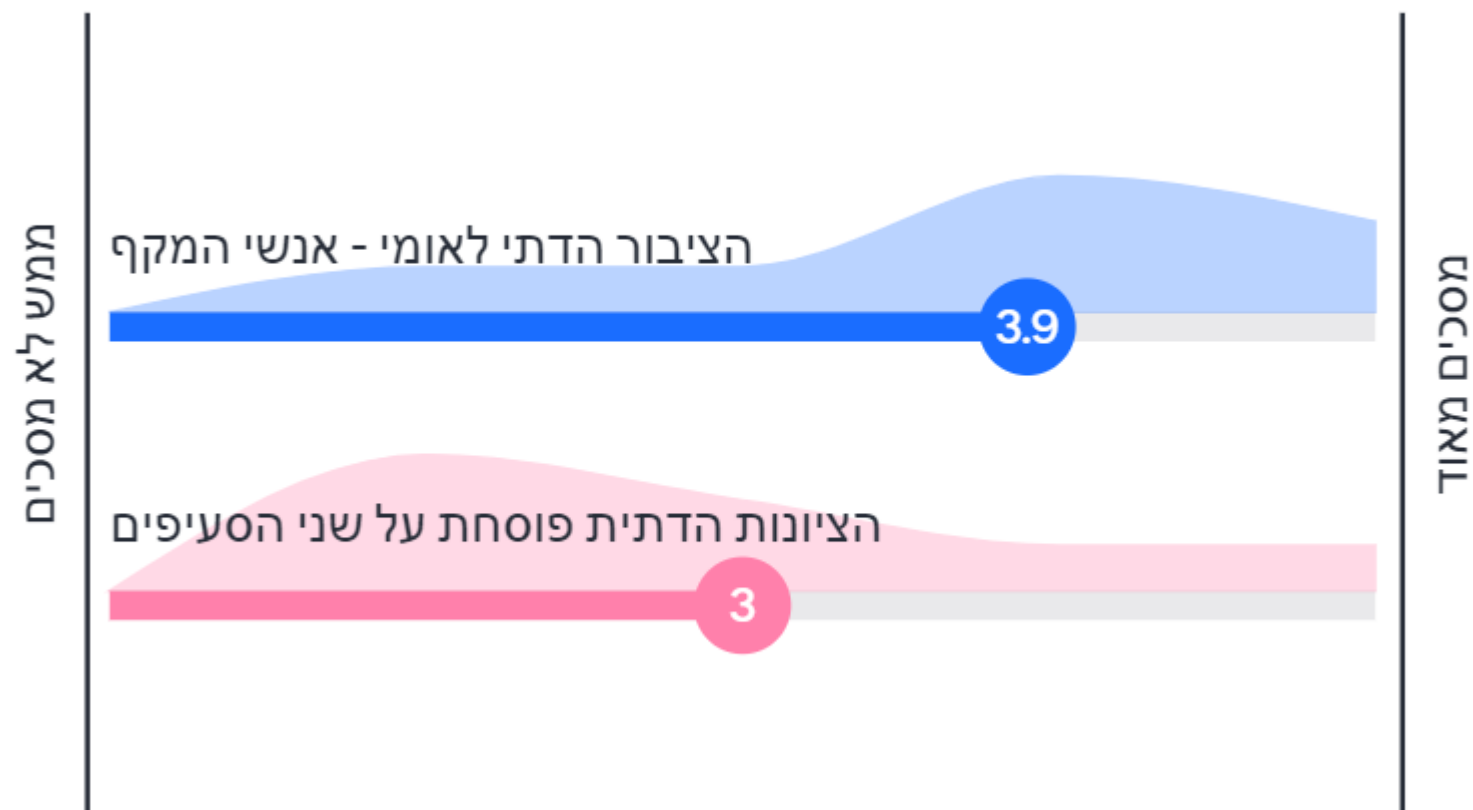
פתיחה

גוף –
מהלך

סיכום

שאלות לדיון במליאה

1. הסבירו את בחירתכם (האם החיבור בין קודש וחול בתפיסה הציונית-דתית הוא חיבור רצוי לכתחילה או פשרה בדיעבד?)
2. תנו דוגמה מחייכם כפרטים או כחלק מהחיבור הציוני-דתי שממחישה את בחירתכם.
3. האם העמדה שבה בחרתם היא לדעתכם מצב רצוי או מצוי? נמקו.
4. האם שמעתם מחבריהם רעיון או מחשבה שבעקבותיה הייתם רוצים לשנות את בחירתכם? נמקו.

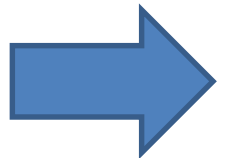

משפט א

אנשי המקף – הוא הכינוי שאני נוקט כדי לתאר את חייהם התודעתיים הרגשיים והמעשיים של אנשי הציבור הדתי לאומי. המקף הוא המקף הידוע המחבר בין קודש-לחול, בין דת-לציונות, בין תורה-לעבודה... (ברק כהן)

משפט ב

ובתוֹךְ, כרגיל, הציונות הדתית. בו זמנית אוחזת גם בזה וגם בזה, ובו זמנית פוסחת על שני הסעיפים... מנסה לחיות עם רגל אחת במרחבי המערב ועם רגל שנייה במעמקי התורה, עם אינטרנט מחד ועם דף יומי מאידך, עם ניסיון לאחד את יפיפיותו של יפת עם אוהלי שם. (אבי רט)

המאגר הלאומי לשעת מחנך

בין קודש לחול

שיעור 2

סיכום

בשיעור זה עמדנו על תפיסת העולם הציונית דתית בנוגע ליחס שבין קודש וחול וכן על מקומה של תפיסה זו בחייהם של התלמידים כפרטים וכחלק מהמגזר הציוני-דתני.

שאלה לסיכום: האם השיעור עורר בכם מחשבה, הבנה או שאלה בנוגע לחיבור שבין קודש וחול בתפיסה הציונית-דתית? שתפו

משימה לאחר השיעור: התלמידים יבחרו בסרטון, שיר, בלוג, טקסט או יצירת אומנות שמתארים או מייצגים את מקומם האישי, החברתי או הקהילתי במרחב שבין קודש לחול. התלמידים ישתמשו בכלי המקוון [padlet](#) להעלאת התוצרים ([כך זה ייראה](#)). אם אין אפשרות להשתמש בכלי מקוון, אפשר ליצור בכיתה תערוכה של התוצרים.

פתיחה

גוף –
מהלך

סיכום

1m • yaelk55

בין קודש לחול

Made with whimsy

בית כנסת על רקע עיר ואזור
תעשייה. איזה שילוב..

שנזכה!

.. "קדושה אני מבקש" לזכרו של הרב נריה זצ"ל
מפעלות הציונות הדתית
by
YouTube

הכי בין קודש לחול

עם קומץ שמייים ביד
אברהם חלפי

עם קומץ שמייים ביד
הייתי עובר את חיי
הייתי חוצה את הים ברגלי
עם קומץ שמייים ביד

שיר מדעים

בין קודש לחול
אמיר דדון ושולי רנד - בין קודש לחול
by Amir Dadon - אמיר דדון
YouTube

המאגר הלאומי לשעת מחנך

להיות ציוני דתי

שיעור 3

בשיעור זה נעמיק מעט במשנת הציונות הדתית ונבחן את הרעיונות העומדים בבסיסה.

עיון בקטעי עיתונות ובכתבות שעוסקים בציונות הדתית.

פתיחה

גוף –
מהלך

סיכום

שאלות לדיון

- מהם הנושאים המרכזיים שעולים באזכורים של הציונות הדתית בתקשורת?
- לדעתכם, האם נושאים אלו מייצגים את הרעיונות המרכזיים בתפיסת העולם של הציונות הדתית?
- האם יש פער בין האופן שבו הציונות הדתית מוצגת בתקשורת לבין המציאות? פרטו והסבירו את הגורמים לכך.

[ציונות דתית אחרת](#)

הקולות הליברליים שבציונות הדתית אינם ביטוי לחולשה אידיאולוגית, כפי שרבים מנסים להציג, אלא ייצוג של זהות דתית חדשה – האורתודוקסיה המודרנית של אמריקה ש"עשתה עלייה" אל ההתרחשות הישראלית. (עידו פכטר, מקור ראשון, ט"ז בסיון ה'תשע"ט 19.6.2019)

[מחלוקת השירות המשותף: הרמטכ"ל ייפגש עם רבנים](#)

[ועם ארגוני נשים](#)

הפקודה שמסדירה את שילוב הבנות והבנים בצה"ל תעמוד במרכז פגישת אייזנקוט ובכירי הציונות הדתית, שם מזהירים ממצב שבו "תלמידיו יחשבו פעמיים אם להתגייס". לפני כן הוא ייוועד עם שדולת הנשים. (קובי נחשוני, Ynet, 7.11.2017)

[פשרה בין כיבוש לסיפוח](#)

הציבור הדתי צריך לשאול את עצמו מדוע בסוגיות כמו שבת הם נכונים להתפשר עבור שלמות החברה ואילו בסוגיית ארץ ישראל זה הכול או כלום. (מוטי שקלאר, Ynet, 15.6.2020)

[חילונים, תירגעו: אנחנו לא מתכננים להשתלט על המדינה](#)

עמית סגל מערוץ 2 לא זומם להחליף את יונית בדניאלה וייס, וישי ריבו מגלגל לא רוצה לנסוע לאירוויזיון במקום דנה אינטרנשיונל. בציונות הדתית יש אנשים פרטיים עם שאיפות להגיע רחוק ועם אידיאלים של תרומה לחברה – בדיוק כמו אצלכם. הפסיקו לפחד. (עינת ברזילי, Ynet, 14.12.2015)

["החינוך הדתי מחק את הזהות המזרחית שלי". מחקר](#)

הן חשו שהדתיות שלהן "לא נחשבת" גם כשהגיעו ממשפחות דתיות "חזקות", נוסח התפילה שלהן לא היה ברירת המחדל – וככלל, הן הרגישו "סקטור". עינב צברי, בעצמה בוגרת אולפנה, חשבה ששיח "המזרחים-אשכנזים" כבר לא רלוונטי – עד למחקר שעשתה: "מערכת החינוך הדתית היא לכאורה ניטרלית, אבל בפועל היא אשכנזית". (טלי פרקש, Ynet, 11.7.2016)

[העיר אשר בדד יושבת ובלילה כיפה](#)

מורשת קרב, ריקוד דגלים וגבעת התחמושת כבר לא באמת עושים את זה לישראל 2016. עומדות היו רגלינו בשערייך ירושלים, עד שנמאס לישראלים והם ירדו לחפש משמעות בתל אביב. ניסיתי לחפש חולצות לבנות שלא מחובר אליהן נוער דתי; עמך ישראל שעדיין מתרגשים מקולו של הרב גורן קורא: "הר הבית בידינו". ניסיתי, אבל לא מצאתי. (אבינועם הרש, Ynet, 5.6.2016)

[נשות המהפכה: רעידת האדמה של הציבור הדתי](#)

לימוד התורה הנשי הוא כבר עובדה מוגמרת גם בקהילות שמרניות, העיסוק במיניות נפוץ ונגיש במגזר, ופגיעות והטרדות כבר לא מושתקות. האחראיות לתמורות המהירות הן הפמיניסטיות הדתיות, שרושמות עמודים שלמים בהיסטוריה היהודית בת-זמננו. תיעדתי אותן בספר: "הדתיות החדשות". (חן ארצי סרור, Ynet, 24.8.2018)

המאגר הלאומי לשעת מחנך

להיות ציוני-דתי

שיעור 3

נעמיק בלימוד משנת הציונות הדתית ונעמוד על העקרונות המרכזיים העומדים בבסיס תפיסת העולם הציונית-דתית.

לימוד בקבוצות

- נעיין בקטע מהמאמר של הרב ד"ר יונה גודמן מיהו ציוני-דתי? (המאמר המלא)

שאלות לדיון בקבוצות

- על פי תקציר המאמר שקראתם – מה משותף לגישה החרדית ולגישה החילונית ביחס לקשר שבין הציונות והמודרנה ובין תורת ישראל?
- במה שונה הגישה שמציעה הציונות הדתית לקשר זה?
- חשבו על דוגמות מחיינו שבהן יכולה להיות סתירה בין חיי התורה לחיי הציונות או המודרנה. שתפו.
- תנו דוגמה מחייכם האישיים למקרים שבהם נתקלתם בסתירה כזו. כיצד יישבתם אותה?

פתיחה

גוף –
מהלך

סיכום

מיהו ציוני-דתי? / הרב ד"ר יונה גודמן

לאחר אלפי שנות גלות ניצבו מול העם היהודי שני אתגרים רוחניים-מעשיים חדשים, איתם הוא נדרש להתמודד: הציונות והמודרנה. ביחס לציונות היה צורך לבחון האם תנועה רעיונית-מעשית זו יכולה לדור בכפיפה אחת עם היהדות המסורתית (קרי – שומרת תורה ומצוות) מקדמא דנא. התשובה לשאלה זו פילגה את העם היהודי לשניים.

הציבור אשר לימים כונה 'חרדי' הגיע למסקנה כי קיימת סתירה מהותית בין התנועה הציונית העכשווית ובין חיי תורה מלאים. על כן, הוא בחר בנאמנות לתורה כפי שהוא הבין אותה, ובפסילה גורפת של התנועה הציונית. במקביל, הציבור אשר לימים כונה חילוני הגיע למסקנה... זהה! קרי, אף הוא הסכים שקיימת סתירה בין התנועה הציונית העכשווית ובין חיי תורה מלאים. אך הוא בחר בנאמנות לציונות תוך ויתור על נאמנות מלאה לחיי תורה ומצוות. לשון אחר, **שתי הקבוצות הסכימו כי הציונות והתורה סותרות וכל קבוצה בחרה בנאמנות לממד אחד אחר.** בשלב זה קם הציבור שלימים כונה 'ציוני-דתי', תוך אמונה כי שתי הקבוצות אוחזות באמת חלקית בלבד. **תנועה זו קמה תוך תודעה שלא רק שאין סתירה בין חיי תורה ונאמנות לציונות כי אם להפך, שניהם מהווים חלקים של שלמות אחת.**

תופעה זהה התרחשה ביחס למודרנה. הציבור החרדי הגיע למסקנה כי קיימת סתירה מהותית בין התורה ובין המודרנה, ובחר בהסתייגות ובהסתגרות מקסימאלית מפניה. הציבור החילוני הסכים כי השתלבות במודרנה ונאמנות מלאה לתורה סותרות, ובחר בהשתלבות מרבית במודרנה תוך צמצום מחויבותו לתורה. ושוב, בעת שהעם ותורתו נתפלו לשניים, **קם ציבור שלישי ובפיו בשורה: חובתנו היהודית היא לתרום לקידום ולתיקון העולם. עלינו לינוק לכתחילה את כל הטוב שיש במודרנה (תוך סינון של הפסול והרע) ולראות בפיתוחה חלק מייעודנו התורני.**

במילים אחרות, הציבור החרדי הלא ציוני והציבור החילוני-ציוני הסכימו כי נאמנות מלאה לתורה ולמצוות אינה יכולה להשתלב עם הציונות או עם המודרנה, ולכן צריך לבחור ביניהן. **בשני המקרים, הציבור הציוני-דתי הבין כי תפקידו להחיות 'תורת חיים' בה ייחשף החיבור הקיים בין חלקי התורה והחיים השונים.**

ניתוח זה, אף כי שטחי וחלקי, מסייע לנו להבין כי האתגר שלקחה על עצמה הציונות-הדתית הוא אתגר כפול: חיי תורה הכוללים שותפות בציונות וחיי תורה הכוללים שותפות מבוקרת בחיי המודרנה.

(מתוך המאמר **מיהו ציוני-דתי?**, גודמן, י' (2009). במעגלי הציונות הדתית. בתוך: צ' שינובר (עורך). העגלה השלישית (עמ' 125-131. ירושלים: המזרחי העולמי)

המאגר הלאומי לשעת מחנך

להיות ציוני דתי

שיעור 3

נעמוד על נקודות שהתחדשו לנו בשיעור ועל החשיבות שבהמשך לימוד והעמקה בנושא.

סיכום במליאה

חברי הקבוצות ישתפו בתשובותיהם ובמחשבותיהם את שאר המשתתפים.

פתיחה

גוף –
מהלך

סיכום

שאלות לדיון

- מה חידש לכם המאמר בנוגע לתפיסת העולם הציונית-דתית?
- האם יש לכם שאלות או נקודות נוספות בנושא שהייתם רוצים לברר?
- לדעתכם, כיצד אפשר להמשיך להעמיק בבירור?
- מה החשיבות שבבירור זה?

מקורות לעיון ולהרחבה

- [תאולוגיה של השתלבות – השתלבות הציונות הדתית בחברה הכללית](#), אמיר משיח.
ממשגיח הכשרות לנהג הקטר? הציונות הדתית והחברה הישראלית. המכון הישראלי לדמוקרטיה
- [דתי בביתך, ישראלי בצאתך](#), יאיר שלג. דעות. נאמני תורה ועבודה
- [מגן דוד בסבך הזהויות](#) – אשר כהן
- [מאמרים, ספרים ואירועים בנושא ציונות דתית](#), המכון הישראלי לדמוקרטיה
- [משנת הציונות הדתית](#) – אישים שונים בציונות הדתית מציירים קווים לדמותה של הציונות הדתית. אתר מעלה – המרכז לציונות דתית
- [על מגמות בציונות הדתית – הרב חיים נבון פוגש את הרב עמיחי גורדין](#), 26:20 דקות
- [כנס הרטמן 2019 – הציונות הדתית בין לאומיות ולדמוקרטיה](#), 1:16:03

מיומנויות הבוגר 2030

סוג המיומנויות	#	כתורות
אוריינות שפתית	1	מיומנויות קוגניטיביות
אוריינות מתמטית	2	
אוריינות מדעית	3	
חשיבה ביקורתית	4	
חשיבה יצירתית	5	
אוריינות דיגיטלית	6	
מודעות עצמית	7	מיומנויות תוך אישיות
הכוונה עצמית	8	
מודעות חברתית	9	מיומנויות בין אישיות
התנהלות חברתית	10	
אוריינות גלובלית	11	
אוריינות גופנית ובריאותית	12	מיומנויות גופניות

ערכים

הערכים	פירוט
אהבת דעת וחדוות למידה	1. עידוד סקרנות ועניין 2. שאיפה למצוינות ולמיצוי יכולות 3. מחשבה עצמית ויחמה
מחויבות לערכי מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית	1. הכרת ערכים יהודיים ודמוקרטיים ומחויבות להם 2. כיבוד סמלי המדינה ושמירת החוק 3. שירות משמעותי 4. השתתפות בתהליכים דמוקרטיים בחברה
כיבוד ערכי המורשת והתרבות במדינת ישראל	1. מחויבות לערכי המורשת והתרבות הייחודיים לכל קבוצה 2. הכרה מכבדת של תרבויות ושל מורשות אחרות במדינה
כבוד האדם והמשפחה	1. כבוד לאדם, לזכויותיו, לתרבותו, להשקפותיו ולחירויות היסוד 2. שמירה על קדושת החיים 3. כיבוד ההורים והמעגל המשפחתי
צדק חברתי וערכי הדדיות	1. סולידריות ועזרה לזולת 2. מעורבות חברתית ואזרחית 3. מחויבות לטבע וקידום צדק סביבתי

ידע

הציונות הדתית היא זרם אידאולוגי בתנועה הציונית המבסס את התמיכה בלאומיות היהודית ובהקמת מדינה ליהודים כחובה הנובעת מתורת ישראל ושם דגש על הפן היהודי בציונות. ([מקור](#))

הרעיון של שיבת היהודים לארץ ישראל והתעוררות לאומית דתית הופיעו עוד לפני התנועה הציונית, באמצע המאה ה-19, בכתביהם של הרב אלקלעי, הרב גוטמכר והרב קלישר. בניגוד לגישה של רוב הרבנים החרדים בגולה, הם הדגישו כי אין לצפות לגאולה פסיבית של העם היהודי, אלא יש לזרזה בעזרת פעולות אנושיות של עלייה, שיבה לארץ ישראל, עבודת אדמה ושימוש בעברית כשפה יומיומית. הם טענו שמעשים אלו יובילו בסופו של דבר להגשמת חזון הנביאים ובעתיד לבוא אף להביא לביאת המשיח. ([מקור](#))

השימוש הראשון במושג 'המזרחי' נעשה על ידי הרב שמואל מוהליבר בשנת תרנ"ג (1893), כאשר ייסד את המזרח"י – מרכז רוחני כמרכז הסברה ותעמולה לטובת הרעיון הציוני, אך בשלב זה לא היה מדובר בתנועה פוליטית. ([מקור](#))

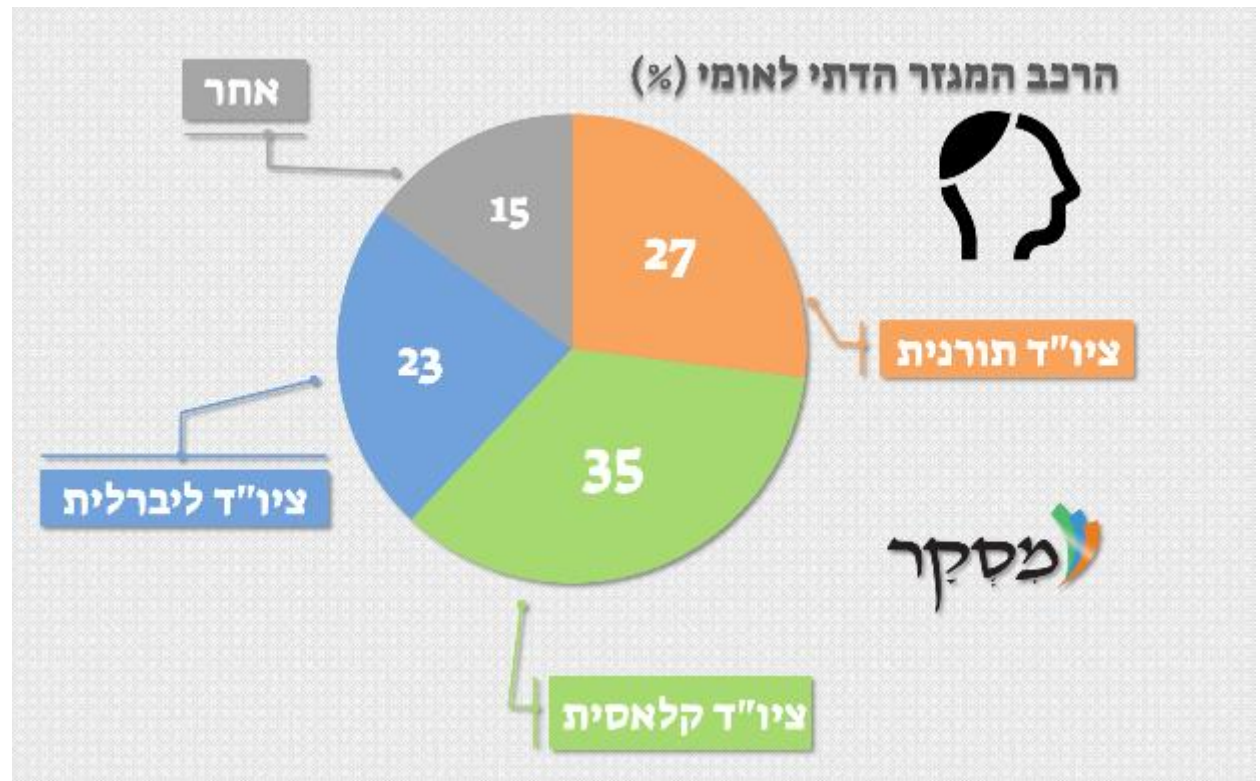
הסתדרות המזרחי היא תנועה פוליטית ציונית דתית, שקמה בשנת 1902. לאחר החלטת הקונגרס הציוני שעל הציונים לעסוק בחינוך ציוני חילוני, קבעה קבוצת ציונים דתיים בהנהגת הרב יצחק יעקב ריינס שרק בשמירת המצוות יישמר העם היהודי. הקבוצה החליטה להמשיך ולפעול על-פי עקרונותיה במסגרת התנועה הציונית. ב-1957 התאחדה עם הפועל המזרחי ל"מפלגה הדתית לאומית – המזרחי-הפועל המזרחי".

נתונים – למ"ס?

ידע – נתונים

דתיים לאומיים – כל הנתונים. נעים להכיר מכון מסקר

הרכב המגזר הדתי לאומי על פי הערכת מכון מסקר, המבוססת על דיונים, על מחקרים ועל מאמרים בנושא

אחת ולתמיד: כמה ציונים-דתיים יש במדינה?

סרוגים